

Særskilt språkopplæring i skolen

Elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk, kan ha rett til særskilt språkopplæring. Særskilt språkopplæring kan bestå av særskilt norskopplæring og morsmålsopplæring, tospråklig opplæring eller begge deler.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 11.03.2022

Særskilt norskopplæring

Særskilt norskopplæring er forsterket opplæring i norsk. Opplæringen skal bidra til at elevene lærer seg norsk godt nok til at de kan følge den ordinære opplæringen i skolen.

Læreplaner for særskilt språkopplæring

- [Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter](#)
- [Læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid \(videregående opplæring\)](#)
- [Læreplan i morsmål for språklige minoriteter](#)

Tilbudet kan gis som tilrettelagt opplæring i ordinær klasse, eller i egne grupper. Eleven kan få opplæring med særskilte tilpasninger innenfor den ordinære læreplanen i norsk, eller opplæring etter egne læreplaner.

Morsmålsopplæring

Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet. Opplæring i morsmål for språklige minoriteter skal styrke elevenes forutsetninger for å beherske det norske språket, og dermed også deres læringsmuligheter i fag.

Morsmålsopplæring kan gis ved en annen skole enn den eleven til vanlig går ved.

Tospråklig fagopplæring

Tospråklig fagopplæring innebærer at eleven får opplæring i ett eller flere fag både på sitt morsmål og norsk. Den tospråklige fagopplæringen skal sikre faglig progresjon samtidig som elevene lærer norsk.

Hvis kommunen ikke kan skaffe lærere som kan gi morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring, skal eleven få tilrettelagt opplæring tilpasset sine forutsetninger.

- [Kompetansepakke om tospråklig fagopplæring \(Udir\)](#).
- [Fleksibel opplæring – tilbud om tospråklig fagopplæring på nett for elever med kort botid i Norge \(NAFO\)](#)

Elevene skal få tilbud om særskilt norskopplæring frem til de kan nok norsk til å følge ordinær opplæring. Så lenge det er nødvendig skal elevene også få opplæring i fag på to språk og/eller morsmålsopplæring. Det er ingen begrensning på hvor lenge eleven kan motta særskilt språkopplæring.

Kartlegging av elevens norskferdigheter

Kartlegging av elevens norskferdigheter skal bidra til å avdekke om eleven har behov for særskilt språkopplæring og i tilfelle hvilke typer språkopplæring eleven har behov for. Når kommunen eller skolen vurderer om en elev trenger særskilt opplæring i norsk, skal de også ta stilling til om eleven har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler for å kunne følge opplæringen.

Kartleggingen gir også viktig informasjon for å gi tilpasset opplæring. Det er viktig at eleven også kartlegges underveis i opplæringen, og som grunnlag for å avgjøre om eleven kan følge ordinær opplæring.

Det er ikke gitt nasjonale føringer for hvilke verktøy skolene kan bruke til å kartlegge minoritetsspråklige elevers norskferdigheter.

Udir har utviklet et eget kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk. Ved hjelp av

kartleggingsverktøyet kan lærere finne ut

- om elever med norsk som andrespråk trenger særskilt språkopplæring
- hvilken norskopplæring eleven trenger
- når eleven er klar for å gå over til ordinær opplæring

Kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk

Underveiskartlegging

Det er viktig å kartlegge elevene underveis i opplæringen. Underveiskartleggingen skal finne ut når elevene er klare til å gå over til ordinær opplæring. På den måten sørger man for at elevene får ordinær opplæring i norsk og eventuelt andre fag så raskt som mulig. Kommunen eller skolen må i hvert enkelt tilfelle vurdere hvor lang tid det skal gå mellom hver kartlegging.

Enkeltvedtak

Særskilt språkopplæring er en individuell rettighet etter opplæringsloven, og kommunen eller skolen skal derfor fatte enkeltvedtak. Det skal også fattes enkeltvedtak dersom kartlegging viser at eleven har tilstrekkelig ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring, og ikke utløser rett til særskilt språkopplæring. I slike tilfeller skal kommunen eller skolen fatte et avslag.

Innføringstilbud

Minoritetsspråklige elever kan få hele eller deler av opplæringstilbudet i særskilt organiserte grupper, i egne klasser eller ved egne skoler dersom kommunen vurderer at dette er til elevens beste, og elev og foreldre samtykker til dette.

Organisering av opplæringen i innføringstilbud skal gå frem av vedtak om særskilt språkopplæring. Innføringstilbud kan gis i inntil to år, men kommunen kan bare fatte vedtak om særskilt organisering for ett år av gangen.

Skolen kan gjøre unntak fra læreplanverket i denne perioden, hvis det er nødvendig for å møte elevens behov. Unntaket gjelder bare den aktuelle eleven, og kan ikke gå lenger enn det er nødvendig for å ivareta elevens behov.

Elever som takker nei til å få opplæringen organisert i innføringstilbud, har rett til å gå i en ordinær klasse/basisgruppe.

- Veileder: Innføringstilbud for minoritetsspråklige elever (Udir)
- Organisering av opplæringen for minoritetsspråklige elever i grunnskolen (NAFO)
- Organisering av opplæringen for minoritetsspråklige elever i videregående opplæring (NAFO)

Ekstra tid i videregående opplæring

Elever som har vedtak om særskilt språkopplæring og har behov for mer tid i videregående opplæring, kan få inntil to år ekstra. Det er ikke krav om sakkyndig vurdering av behovet for ekstra opplæringstid slik som ved spesialundervisning.

Elever med vedtak om utvidet tid kan også ha rett til fortrinn i inntaket til videregående opplæring.